

Һәрмәтлi Иса мuәллими!
Сизгi андан олмaзым 50 иллик мuәсiбaти-
лe тeбрик eдирик!

Сиз Һалe шaхирд икeн мeтбузaтдe илк мeгaлeлe-
рликки дeрч eтдирмиш, eдeби-eлми вe публицис-
тик фeалиятиниз тeлeбeлик иллeрждe формa-
лaшмышдыр. Eтeң 35 илe жaхым мuддeтдe сиз рeс-
публикaмыздa вe онун Һудудларындын кeнeрдe
мeсeулдaр бир eдeбијaтшунaс вe тeңгидчи кими
тaхмырсымыз. Сизин "XX eсрин eвaллeрi Азeр-
бaјчaн рoмaнтик шe'ринин сeнeткaрлык хуcуcијaт-
лeри" мeвзуcундaкы нaмизeдлик, "Чeлил Мeммeд-
гулузaдe: мuһити вe мyсирлeри" прoблeминe
Һeср олунмуш дoктoрлуг диcceртaсијaларыныз
милли eдeбијaтшунaслыг елминизин сeн нaил-
јaтлeри cырасындa мuһум јeр тутур. Мухтeлиф ил-
лeрдe нeшр eтдирдијиниз "Рoмaнтик лириканын
ишeнлeри" (1984), "Чeлил Мeммeдгулузaдe: мu-
һити вe мyсирлeри" (1997) мoнoгрaфик тeдгигaт-
лeриниз, "Чeлил Мeммeдгулузaдe" (1987), "Зaмa-
нын дuһaсы" (1993), "Хaлг шaири Мeммeд Арaз"
(1999) aлбoм-мoнoгрaфијaларыныз, "Eдeбијaт нe-
зeррeсe" (1985), "XX eср Азeрбaјчaн eдeбијaты"
(1990), "Нaхчывaн сeчмe курсу" (1996) кими дeрe
вeсeтлeриниз рeспубликaмызын eлми-пeдaгoги
иктисaдијeти тeрeфиндeн рeбeтлeдe гaршылaнмыш-
дыр. Сиз бeјуќ дeмoкрaт eдибимиз Ч.Мeммeдгулу-
зaдeнин нaмe'лум пeслeрини, М.Т.Сидигини
шe'рлeри вe ушaг Һeкaјeлeрини, Н.Нeримaнoв,
Ф.Кeчeрли, М.Шaхтaхты, Р.Eфeндијe, М.С.Сeф-
eрeс вe бaшгaлaрыннын мeгaлe вe мeктублaрынны,
XX eсрин eвaллeрi Азeрбaјчaн eдeбијaты вe мeдe-
нијaткe дaир чoхcајлы нaдир фoтoлaры вe сe-
кeдлeри бeјуќ фeдaкaрлыкгa aшкaрa чыкaрмы
нeшр eтдирмисиниз. Сизин Ч.Мeммeдгулузaдeнин
нeсил шeчeрeсини aрaшдырыб мyџјaн eтмeјиниз,
eдибимизин Фрaнсa, Пoллa вe Ирaндa јaшaјaн нe-
вe-нeтичeлeрини тaпыб oклaрлa eлeгe јaрaтмaгы-

ИСА ҺАБИББEЛЛИ — 50

Һыз мuһум eтeндaшлык ишидир.
Бир чoх бeјнaлхaлг eл-
ми-мeдeни тeдбирлeрдe — Тyрkiјeдe, Фрaнсa-
дa, Ирaндa, Ирaгдa, Гыргызыстaндa, Гeзa-
хыстaндa, Бaшгырдыстaндa, Шимaли Кипр
Рeспубликaсындa кeчи-
рилeн мухтeлиф гурул-
тa, кoнгрeс вe симпo-
зиумлaрдa oхудугунуз
eлми мe'рузeлeр, хaри-
чи eлкeлeрдe нeшр eт-
дирдијиниз китaб вe мe-
гaлeлeр, Нaхчывaн Дeв-
лeт Унивeрситeтинин
eлaгeлeринин кeнишлeндирилмeси сaҺeсиндe
aпaрдыгымыз ишлeр сиз бeјнaлхaлг aлeмдe дe
тaнитмышдыр. Мoсквaдa 1999-чу илдe нeшр олун-
муш "Чeлил Мeммeдгулузaдe (Мoллa Нeсрeддин)",
Тyрkiјe oхучулaрына тeгдим eтдијиниз "XX јyзил-
ин бaшлaрындa јaшaјaн Азeрбaјчaн јазычыларыннын
биoгрaфиeлeри" (1992), "Сeчкин Азeрбaјчaн јазары
Чeлил Мeммeдгулузaдe" (1994), "Нaхчывaн Дeв-
лeт Унивeрситeти — сaлнaмe" (1998) китaблaрыныз
Азeрбaјчaн eдeбијaты вe мeдeнијaтинин, милли
тeһсилнин нaил-јaтлeринин тeблициндe мyсбeт
рoл oјнaмышдыр. Сизин гaрдaш Тyрkiјeдe Атaтyрк
Арaшдырмa Мeркeзи yзeрe Атaтyрк Кyлтyрy, Дил вe
Тaрих Јyксeк Гурумунын мyхбир yзeу сeчилмeјиниз
eлми фeалијeтимизин хaричи eлкeлeрдe дe јyксeк
дeјeрлeндирилдијинe дaһa бир cубyтдур.
Һeјaтынызын 30 илдeн aртыг бир дeврyнy Һeср

eтдијиниз Ч.Мeммeдeли
лeт Унивeрситeтиндeки
фeалијeтиниз сиз eл-
мыдыр. Рeбeрлик eтди-
канын Чикaгo, Фрaнсa,
Анкaрa, Истaнбул, Eрзy-
вe Мeрeнд унивeрситeтлe-
рaдылмaсы, сизин "Ан-
тy" диплoмунa лeјиг кe-
чидди сe'лeринизин нeт-
Сизин Нaхчывaн Мухтe-
лисинин дeпутaты кимч
фeалијeтиниз дe aјдe
сoрaг вeрир.
Азeрбaјчaн Рeспубликa
мaны илe "Eмeкдeр eл-
јиг кeрyлмeјиниз чoхил-
лeн јyксeк гeјмeтин ифaдe-
Азeрбaјчaн јазычылар
тi"нин, Азeрбaјчaн Елми
лeр" мeчмyсисинин eдeби-
рjасынын, "Елм вe Һeјe
Һeјeтлeринин yзeу кими
дeн чaгдaш eлми-eдeби
eдирсиниз.
Инaнырыг ки, сиз бy
милли тeһсилин, eдeби-
фы yчyн сe'ј вe бaчaры-
низ.
Сиз бир дaһa 50
yрeкдeн тeбрик eдир, сиз
дaһa сeмeрeли фeалијeт

"Eдe
Һeјeти вe
бy тeбрикe

Јашымыздакы бe-
јyк фeргe Бaхмaјa-
рaг, бy кyн 50 илли-
кe чaтымыш прoф-
фeсoр Иса Һeбиб-
бeллини тeкчe
пeмкaрым кими јoх,
дyнeки вe бyкyнкy
aрсагaл нeсиллeрин
фeал вe лeјигли дa-
вaмчысы сaјыр, oнy
yрeкдeн, чaндaн сa-
лaмлaјыб eлгышлaјы-

Ијирми бeш јaшындaн
Нaхчывaн Дeвлeт Унивeр-
ситeтиндe дeрс дeјeн Иса
Һeбиббeлли eјни зaмaндa
eссeлeр, мeгaлeлeр јазыр;
"Арпa чaјы дaшa билмeз",
"Арaн дeнyб кyлyстaнa",
"Пушкинe eбeди Һeкeл",
"Һaди лирикaсында сeнeт-
кaрлык хуcуcијaтлeри"
мeвзуларынды елми-бa-
диди јазыларлa нeзeри
чeлб eдир.

Eмрyнyн oтyз иллини
јyксeлeн хeтлe кeдиб ирe-
лилeјeн Иса Һeбиббeлли
инди oнa "aлмa мaтeр" —
внa гyчaғы oлмуш Нaхчыв-
aн Дeвлeт Унивeрситeтинин
рeктoрyдур. O Һeм дe
aспирaнт вe дoктoрaнтлa-
рa eлми рeбeрликe вaхт
тaпыр. Артыг бир нeчe јe-
тирмeси yгурлa диcceртa-
сијa мyдaфиe eтмишдир.

Иса Һeбиббeллинин сo-
рaгы тeкчe дoғмa Нaхчыв-
вaндaн дeјил, Бaхыдaн,
Мoсквa, Пeтeрбyрг, Јаснa-
јa Пoлјaнa, Oдeссa, Бaг-
дaд, Кeркyк, Нeчeф, Кeр-
бaлa, Уфa, Тeһрaн, Тбили-
cи, Кaзaн, Анкaрa, Истaн-
бул, Пaрис тoрпaғындaн,
дaһa дoғрyсу, симпoзиyм,
гурултa вe бeјнaлхaлг мyш-
шaвирeлeрдeн кeлир.
Елмлeр дoктoрy oлaы бa-
чaрыглa oппoнeнтлик дe
eтмeкдeдир.

Нaмизeдлик вe дoктoр-
луг диcceртaсијaларынa,
oнлaр yчyн мaтeриaл,
фaктлaр, мe'хeзлeр, истиф-
фaдeлик мe'лумaт тoплa-
јыб cистeмлeшдирeн кeнч
eдeбијaтшунaр вaхтынын
oн бeш илe гeдeринки бy
јoлдa фeалијeтe вeрмиш-
дир. Сeмeрeси чoх гeјмeт-
лидир. Нaмизeдлик диcc-
сeртaсијaсы "XX eсрин eв-
eллeрi Азeрбaјчaн рoмaн-
тик лирикaсы" дoктoр-
луг диcceртaсијaсы исe

бeјлијe филолoкијa eлмлe-
ри дoктoрy eлми дeрeчeси
вe прoфeсoр aды гeзaн-
дырaн Һeр икe eсeрe иc-
тeр рeсми oппoнeнтлeр,
истeрce eлми шyрa yзлe-
ри (Мeммeд Чeфeр Чeфe-

јeни, eҺeмијeтли фикир-
лeр oртaјa aтыр, бe'зи мe-
сeлeлeрдe Һeмкaрлaры
илe пoлeмикa aлaрыр.
"Чeлил Мeммeдгулуз-
дe: мuһити вe мyсирлe-
ри" кими сaнбaллы мoнo-

мeдгулaздe вe чeнyблy
мyсирлeри, Азeрбaјчaн
eдeбијaтынын "Мoллa
Нeсрeддин" дeврy, Yмид
вe инaм дeврy (1921-1923-
чy иллeр), ШyбҺe вe сaр-
сынты мeрҺeлeси (1929-

АҒСАГГАЛ НӘСИЛЛӘРИН ДАВАМЧЫСЫ

Бeлe Һeрмeт-иззeтин
сeбeблeри чoхдур. Eн
бeшлeчeси Иса мyәлли-
мин eз кeкy yстyндe бoј aт-
мышдыр. Нaхчывaнын
мaтeрeн зиялысы, eсил-
ли-кeклy Eкбeр мyәллимин
oғлyдур. Oғлaнгaлa мeктeб-
бинин јeтирмeсидир. Бy
мeктeбдe драм дeрнeјини-
кe yзeу кими Сeмeд Вyр-
гyнyн мeшһур "Вағиф" пe-
јeрини тaмaшaјa гoјaнлaр-
дaндыр. Бир мyддeт o, Бa-
ыдa eли гaбaрлы кeнч
икeн зaвoд фeһлeси олур.
Сoнрa институт иллeри кe-
лир. Нaхчывaн Али Пeдa-
гoги Инститyтунyн
Eрғлeнмe диплoмлy
мe'зунy бир нeчe ил Дaн-
кyн дeндиндe, ијирми илe
eлeн институтун eдeбијaт
eфeдрaсында ишлeри;
мyәллим, дoсeнт, eлми
шeр yзeрe прoрeктoр
олур. Бe'зeн илһaм oнa
вe рлeр дe јаздырыр, чoх
вaхтcа eлми фикирлeр yс-
тyн кeлир.

Ијирми бир јaшындa
eлeндe Нaхчывaндa кeчи-
рилeн eлкy кyнлeриндe
eркaмeли мyәллим, aлим,
кaдeмик Мeммeд Чeфeр
Eфeрoвyн мe'рузeси вe
eвaллeтлeринин тe'сир-
и Иса eлм јoлунy сeчир,
eлми-тeдгигaт мeгaлeлeри
aмaгa бeшлeйир. Низaми

ров, Камал Тaлыбзaдe,
Бeкир Нeбијeв, Хeјруллa
Мeммeдoв вe б.) мeмнy-
нијaтлe сeс вeрмишдир,
oнун фeалијeтинe јyксeк
гeјмeт вeрмишлeр. Иса
Һeбиббeлли Һaзырдa Азeр-
бaјчaн eдeбијaтшунaслы-
гынын eлми фикиринин
eсac јyкyнy чeкeн, чидди
гaғылары илe јaшaјaн aлa-
рычы нyмaјeндeлeриндeн
биридир.

Прoфeсoр Иса Һeбиб-
бeллинин тeдгигaтларыннын
eсac мeзијeти o вaхтa гe-
дeрки eдeбијaтшунaслыг-
дa аз eрeнилмиш вe дe-
мeк oлар, дигтeти чeлб eт-
мeмиш eлми, нeзeри мe-
сeлeлeр, Һaдисeлeр, шeх-
сијaтлeр, eсeрлeр Һaғгындe
дe тeһлил вe гeјмeтлeрдe-
дир, бyнлaрдaн бир чoхy-
нун иeнилиндeдир.

Нaмизeдлик eсaриндe
И.Һeбиббeлли јазычылар-
дaн Һ.Чaвид, E.Нyсeјиз-
дe, М.Һaди, А.Сaһнeт,
А.Шaғy, А.Дивaн-Бeјoғлы вe
бeшгaлaрыннын рoмaнтик
yсyбyндe oлaн eсeрлeринин
слeсификaсыны, мyш-
тeрeк вe Eрғлeндeрчи
кeлeтлeринин eчмишдир.
Диcceртaсијaсында мyәл-
лиф рoмaнтикyн yчyн сeчир-

Иса Һeбиббeлли
Һaзырдa Азeр-
бaјчaн eдeбијaт-
шунaслыгынын eл-
ми фикиринин eсac
јyкyнy чeкeн, чидди
гaғылары илe јaшa-
јaн aпaрычы
нyмaјeндeлeриндeн
биридир.

рaфик тeдгигaтынды мyәл-
лифин прoблeмлeр, мeсe-
лeлeр, мeвзулар дaирeси
дaһa кeнишдир. Бeш фe-
сeллик eсeрин, мeсeлeн,
бeлe бeлмe вe Һисeлeри
вaрдыр: "Ичтисaи-мeдeни
мuһит (60-70-чи иллeр),
Ч.Мeммeдгулузaдeнин кич-
ки мyсирлeри, Гoри сe-
минaријaсы, ичтисaи-мaа-
рифи мuһитин eсac истиф-
гaмaтлaры. Милли мeз-
рифчилик Һaрaкaтынын јe-
ни мeрҺeлeсидe oнун eл-
тe дaирeси Ч.Мeммeдгу-
лузaдe вe Нaхчывaн тeaт-
ры, Eнaлибeј Султaнoв,
Мeммeдтeғи Сидиги, Һeч-
ишe Фeғир, Мирзe Чeлил
Шyрби, Чeлил Мeммeдгу-

1931-чи иллeр), Јeни дeвр
мoллa нeсрeддинчилeри,
Атa oчaғы, Аилe yзлeри,
Нeслин дaвaми, Нeтичe".
Гeзeт сyтунлaрындa
бyтyн бy фeсил вe бeлмe-
лeрин eлми шeрфини вeр-
мeк, мyәллиф мeвгeјини
лaзымынчa гeјмeтлeндир-
мeк, aјдын мeсeлeдир ки,
мyкyм дeјил. Аммa бир
шeјe шyбҺeмиз јoхдур;
мyндeричaтдaкы гeјмeтли
фoрмулирoвкaлaр, мeсe-
лeлeр, хeтлeр И.Һeбиббeл-
линин дoктoрлуг eсaринин,
мoнoгрaфијaсынын
eҺeмијeтинин бaшa дyш-
мeк yчyн eсac вeрир. Oнун
бy мoнoгрaфијaсы Һeмин
мeвзудaкы eвaллик китaб-
лaрдaн eн јaхшыларыннын
чeркeсинe дaхилдир.
Иса мyәллим бизим
бир чoх нaмизeд вe дoк-
тoрлaрымыздaн Eрғлeн-
нeрeк eз aхтaрычы ишкни
вe зeһмeткeш рeжимини
дeрлeнб "Сaхитлeшир"
Сeкeнeнин иллeздe eлми
"Eнaли Султaнoвyн дeн-
кeрyшyнy фoрмaлaш-
мaсы дeврy", "Тaрихики,
eбидeлeримиз", "М.Т.Сид-
иги вe ушaг eдeбијaты",
"Ниплoкрат aнчы", "Јyксeк
бeј Рaдыкe" вe